
Ковальчук О., студентка
Науковий керівник: к.г.н., доцент Чеболда І.Ю.
АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОВОГО ФОНДУ
КРЕМЕНЕЦЬКОГО РАЙОНУ

Кременецький район розташований в зоні західного лісостепу Волинсько-Поліського плато. За рельєфом Кременецький район ділиться на північну частину (Мале Полісся) та південну частину (Холодне Полісся), що лежать у межах Волино-Подільської височини. Мале Полісся, або Кременецький кряж займає 15% площі району й характеризується плоским одноманітним рельєфом. Холодне Полісся охоплює 85% площі. Район розташований на межі двох кліматичних зон: західноєвропейської, з вологим і помірно теплим кліматом, та східно-континентальної, з континентальним кліматом [2].

Ліси та інші лісовкриті площі займають площу понад 16,7 тис. га. Це, переважно, граб, ясен, в'яз, липа, дуб, осика, верба, бук, сосна. Площа внутрішніх вод становить 861,1 га, з них 128,3 га – природні водотоки, 111,5 га – штучні водотоки. Водні ресурси району достатні для забезпечення функціонування та розвитку промисловості, сільського та житлово-комунального господарства, промислового розведення риби, туристично-рекреаційних потреб. Найбільші річки – Іква та Горинь.

На території району нараховується 45,42 га земель під відкритими розробками та кар'єрами, з них експлуатуються 26,92 га, 18,5 га – відпрацьовані розробки. Родовища корисних копалин – вапняки, торф, крейда, пісок, глина, камінь будівельний. Площа сільськогосподарських угідь району – 65 563 га, з них рілля – 50 561,4 га, багаторічні насадження – 1 617,3 га, сіножаті – 1 179,5 га, пасовища – 12 205,6 га [4].

Кременецький район входить у підпорядкування Державного підприємства «Кременецьке лісове господарство» [7]. ДП «Кременецький лісгосп» розташований в північній частині Тернопільської області на території Кременецького, Шумського, Лановецького та частини Збарзького районів.

Кременецький лісгосп заснований 1939 року, після возз'єднання західних областей з УРСР. Лісгосп організовано на

базі державних, приватновласницьких і церковних лісів, загальною площею майже 20,2 тисяч гектарів. Територія лісів підприємства належить до Волинсько-Подільського підвищення західного лісостепу. За характером рельєфу поділяється на дві різко відмінні частини: північну, що представлена Кременецькими горами, які входять до складу Волинсько-Подільського плато, та південну, що належить до північної частини Поділля, по якій проходить низина від Рави-Руської до Шепетівки [7].

У структурі земельних угідь Кременецького району ліси займають 18,2% території, тоді як рілля, для прикладу – 55%. З усіх лісовкритих земель (16694,37 га), 70,7% (11802,8 га) займають ліси I групи і 23% (3833,9 га) – II групи (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл лісів Кременецького району за групами

Чагарники становлять 5% (834 га). Для виробництва деревини в районі призначено 8483,9 га лісів, для захисної і природоохоронної мети – 7097 га, полезахисні смуги на Кременеччині займають площу лише 45 га [4].

Розглядаючи структуру земель лісового фонду Кременецького району варто звернути увагу на лісистість окремих адміністративних одиниць – сільських рад та об'єднаних територіальних громад (ОТГ) (табл. 1).

Таблиця 1

Лісистість сільських рад та ОТГ Кременецького району

Сільська рада	Площа лісів, га	Частка лісовкритих земель, %
Башуківська	71,42	2,78
Білокриницька	1346,80	26,29
Будківська	349,68	8,65
Великобережецька	1412,93	37,14
Великомлинівецька	590,86	28,37
Гаївська	1699,40	29,48
Горинська	572,14	11,39
Дунаївська	780,01	19,29
Жолобівська	440,86	26,28
Катеринівська	103,00	4,02
Колосівська	832,54	28,12
Крижівська	176,00	8,62
Лідихівська	436,00	12,41
Лопушненська ОТГ	750,5	12,8
Лосятинська	277,08	8,88
Млиновецька	141,99	5,72
Плосківська	106,45	5,58
Попівцівська	444,39	14,02
Ридомільська	216,00	5,87
Розтоцька	389,73	13,20
Сапанівська	193,00	9,05
Староолексинецька	615,39	20,30
Устечківська	274,02	9,87
Чугалівська	1523,63	37,88
Шпиколосівська	552,00	25,39
Почаївська ОТГ	2069,15	28,0
м.Кременець	330,33	17,50

Як уже згадувалось, лісистість території Кременецького району становить близько 18%.

При цьому в районі більшість сільських рад мають показник лісистості менше нормативного (23%). Найменш залісненими є територія Башуківської (2,8%) та Катеринівської (4%) сільських рад, на противагу найбільш залісненими є – Великобережецька та

Чугалівська сільські ради, близько 37%. Лісистість новостворених ОТГ становить Почаївської 28% та Лопушенської 12,8%. Низькою лісистістю (<10%) характеризуються також –Ридомильська, Плосківська, Млиновецька (близько 5%), Будківська, Крижівська, Лосятинська та Устечківська (8-9%) сільські ради.

Таким чином, проведений нами аналіз лісистості адміністративних одиниць Кременецького району, показав такі особливості:

- в межах району дев'ять адміністративних одиниць (Білокриницька, Великобережечька, Великолинівецька, Гаївська, Жолобівська, Колосівська, Чугалівська, Шпиколосівська сільські ради, а також Почаївська ОТГ) із найбільш оптимальною часткою лісовкритих земель (23,1-40%);

- у 2 сільських радах (Дунаївська і Староолексинська) та місті Кременець частка лісовкритих земель є відносно оптимальна (15,1-23%);

- 12 сільських рад (Будківська, Горинська, Крижівська, Лідихівська, Лосятинська, Млиновецька, Плосківська, Попівцівська, Радомильська, Розтоцька, Спанівська, Устечківська) та Лопушенська ОТГ характеризуються несприятливою часткою лісовкритих земель (5-15%);

- дві сільські ради (Бушуківська, Катеринівська) мають вкрай несприятливу лісистість (частка лісовкритих земель є меншою 5%).

Отож, Кременецький район Тернопільської області із лісистістю 18%, включає в себе 2 сільські ради із часткою лісовкритих земель менше 5% та дев'ять адміністративних одиниць із нормативним показником залісненості. Структуру лісів Кременеччини складають 70% ліси I групи та 23% II групи.

Література:

1. Гайда Ю.І. Економічна оцінка генетико-екологічного потенціалу лісів Тернопільщини / Ю.І. Гайда, М.Б. Свинтух, Т.Ю. Гайда // *Ukrainian Journal of Applied Economics*. – 2016. – Vol. 1. – С. 29–38.
2. Заставецька О.В. Географія Тернопільської області / О.В. Заставецька, Б.І. Заставецький, Д.В. Ткач. – Тернопіль, 1994. – 88 с.
3. Лісова Н. О. Еколого-ценогичний аналіз флори природно-заповідних територій Опільсько-Кременецького округу / Н. О. Лісова // *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Географія*. – 2011. – № 2. – С.

-
- 237-241.
4. Матеріали звіту Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області (форма 6-зем). Структура земельних угідь Кременецького району станом на 01.01.2016 р.
 5. Царик П. Л. До оцінки видів рекреаційної діяльності та потенціал національного природного парку «Кременецькі гори» / П. Л. Царик // Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль: СМП «Тайп», 2013. №2. – С.132-141.
 6. Чеболда І.Ю. Лісокористування / І.Ю. Чеболда / Природокористування: навчальний посібник. – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015 – С.62-93
 7. Офіційний сайт Управління лісового та мисливського господарства Тернопільської області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ternopillis.gov.ua>.

Цідило А., студентка

**Науковий керівник: к.г.н., доцент Янковська Л.В.
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН РІЧОК КАЧАВА І ДЗЮРАВА**

Актуальність теми пов'язана зі зміною екологічного стану басейнів річок і умов формування якості поверхневих вод малих річок за рахунок впливу факторів середовища та людини. Виникла необхідність комплексного оцінювання екологічного стану річок Качава і Дзюрава, що протікають через село Романівка Тернопільського району у зв'язку з невивченістю екологічних проблем малих річок. Також можна сказати про необхідність дослідження через обміління річок, зникнення питної води в місцевих криницях через зниження рівня підземних вод.

Об'єктами дослідження є річки Качава і Дзювара на території села Романівка Тернопільського району, а предметом дослідження є екологічний стан річок Качава і Дзюрава

Метою дослідження є оцінка екологічного стану річок Качава і Дзюрава на основі фізичного та гідробіологічного аналізу якості води та розробка шляхів вирішення екологічних проблем цих річок.

Для досягнення поставленої мети були послідовно вирішені наступні завдання:

- ознайомитися з географічними особливостями території, через яку протікають річки;